

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Reforma instrucției la școlile medii.

Ministrul de culte actual, Jankovich Béla, a declarat până acuma de câteva ori, că e nemulțumit cu sistemul instrucțiunii de până acum al școlilor medii și va introduce reforme radicale în privința aceasta. În zilele trecute a și adresat ordinul trebuincios consiliului suprem al instrucției publice din Budapesta, ca să pregătească planul general al reformei, pe care ministrul îl schițează în liniamente generale.

Noi în amănunte asupra planului de reforme la instrucție al dlui ministru nu intrăm, căci încă nu vedem limpede, ce se pregătește în ministerul de culte în privința aceasta. Nu știm adecă se face ceva într'adevăr cu intenții curate în folosul culturii și al instrucției peste tot, ori se pregătește subț masca aceasta, ear ceva specific maghiar, cum s'a făcut în trecut și care la noi a compromis din rădăcini acțiunea de soiul acesta.

Să ne aducem numai bine aminte. Se pornise pe timpul lui Vlassics prin anii 1890 un curent împotriva limbii grecești. Venise ca din senin. În străinătate, în Austria, Germania, pe cari noi le copiem atât de fidel, se pretindea o instrucție clasică mai intensivă — la noi însă se decretează eliminarea limbii grecești din gimnazii, ca ceva absolut superfluu. Se vorbea atunci de aceste măsuri, ca de ceva lucru epocal, de pilda ce o dă ministrul de culte maghiar instrucției europene, cu un cuvânt lucru mare unguresc, cum n'a mai fost și n'o să mai fie.

S'a dovedit apoi, că s'a eliminat limba greacă nu de dragul instrucției, ci ca să se poată introduce în locul ei așa zisul *görög potló magyar*, limba maghiară, în primul rând pentru școlile naționalităților. S'a stabilit în planul nou, că în orele de greacă să se propună

l. maghiară, căci se spunea, că e mai mare lipsă de cântecele curuțești ale lui Thaly, decât de piesele clasice ale literaturii vechilor elini.

Calculul acesta însă a fost în parte greșit făcut. Cei interesați au observat cursa și s'au apărat împotriva acestei reforme.

Gimnaziile românești — afară de două — n'au introdus studiul limbii maghiare, ci au rămas pe lângă planul cel vechiu, iar cele săsești n'au reflectat de loc la aceste reforme ministeriale.

Străinătatea încă a refuzat pur și simplu să primească la universitățile ei pe aceia, cari nu au examen de maturitate *oral* și din limba greacă. Reforma aceasta a ministrului de culte ungar a avut așadar tocmai efectul contrar, căci nu numai nu i-a succes să suprimă instrucția limbii grecești în gimnazii, dar a fost silit să o introducă ca studiu la examenul *oral* de maturitate, ceeace până aci n'a fost.

Iar ca ceva caracteristic cu ocazia astorfel de reforme amintim dispoziția ministerială de acum vre-o 10 ani, prin care s'a scos limba germană dela maturitate. Se născuse și acest ordin nu de dragul culturii și instrucției, ci fiindcă era pe vremea aceea curentul acela arhișovinist, care nu știa cum să răsufle mai tare. Amintim acum această »reformă« cu atât mai vârtos, că ministrul Jankovich e azi firm hotărât să reabiliteze limba germană și să-i dea un loc de frunte în instrucție. A declarat hotărât dl ministru »că prima limbă streină, ce se va propune în școlile medii, să fie limba germană«.

Cu o altă reformă a surprins lumea ministrul de culte ungar iar acum câțiva ani, când a emis ordinul ca la examenul scripturistic de maturitate să nu mai traducă școlarii din maghiară în latină, ci întors din latină în maghiară fiind traducerea astfel mai ușoară. Textul paragrafului a fost statorit însă cât se poate de echivoc, căci la gimnaziile noastre luat

în sens literal, ar fi fost un dezastru pentru ceice ajungeau la maturitate. Și în anii primi inspectorii ministeriali au și militat ca textul acesta să se aplice literal în gimnaziile românești, adecă din latină în *ungurește* și numai la protestele consistoarelor s'a făcut lucrul mușama, până la o altă ocazie mai potrivită.

Fără să mai stăruim asupra diferitelor ordinațiuni toate cu specifică menire de a servi mai mult șovinismul dominant, decât cultura peste tot, avem toată nedumerirea față de reformele plănuite de ministrul cultelor. Se vorbește acum de o intență instrucție *a limbilor vii*, de desconziderarea celor clasice etc.

În cadrele acestora se va da loc mult, cât se poate de mult, limbii maghiare în dauna celorlalte. Avem toată temerea, ca să o credem aceasta, după cele ce am experiat până aci. Și nu ne îndoim, că amăsurat acestor planuri și în vederea noilor reforme se va schimba radical întreg planul de învățământ de până aci, tot în favorul instrucției specifice ungurești.

Corpurile noastre didactice ar trebui să urmărească cu mare băgare de seamă planurile aceste de reforme și să-și precizeze de pe acum punctul de vedere cu privire la cele ce intenționează dl ministru Jankovich. După conferența profesorilor de azi vară din Sibiu, după încheierea rândurilor lor, ar trebui, ca secția școlară a Asociației să întrevină la ministrul de culte, cerând, ca în toate chestiile de instrucție, cari privesc școlile medii românești să fie ascultată și părerea noastră. Sunt și până acuma o mulțime de chestii nelămurite în planul de învățământ, cari privesc școlile secundare românești, și mari interese sunt lăsate la discreția, bunăvoința și priceperea organelor școlare de stat. E timpul suprem, să ni-se ceară și sfatul nostru în chestia instrucției, care ne privește pe noi.

Nu ne indoim, că dacă se vor face pașii necesari la locurile competente, și vom cere considerațiile specifice, cari trebuie să ni-se dea, va trebui să ni-se asculte acolo glasul.

Ministrul Iankovich despre școlile românești. S'a s'vinit în timpul din urmă, că în ministerul de culte se pregătesc să închidă vre-o 300 școli românești. Știrea aceasta, care a făcut senzație în cercurile interesate, a fost adusă în legătură cu dispozițiile provăzute de lege, pe urma cărora bisericile, cari n'au cerut ajutorul de stat până în 30 Sept. a. c. nu mai pot reflecta la acela. Ministrul Iankovich a declarat acum, că de închiderea atâtor școli românești nu are cunoștințe. „E introdusă cercetarea împotriva câtorva, dar la nici un caz nu la atâtea, de câte se vorbește. Eu însumi am fost în Ardeal spre a controla mersul instrucției acolo și numai lucruri laudabile pot spune“, a zis ministrul.

Abdicarea ministrului de războiu. În cercurile guvernamentale circulă șvionul, că ministrul comun de războiu generalul Krobotin va demisiona în curând. Urmașul lui va fi contele Carol Hayn, inspectorul suprem al cavaleriei.

Hajdudorogh-ul Bucovenilor. Preoțimea gr.-or. română din Bucovina e adânc consternată de măsurile luate de guvernul austriac, privitor la drepturile asigurate ale bisericii ortodoxe române. În 2 Oct. preoții români adunați la Cernăuți, au înaintat un energic protest guvernului din Viena, în care condamnă numirea rutenului *Artimon Mastnersky*, ca arhimandrit de scaun, pe lângă mitropolitul actual Vladimir de Repta.

Cu numirea aceasta volnică s'a încoronat politica aceea perfidă austriacă, care are de scop slăbirea elementului românesc din Bucovina pe toate terenele.

E cunoscut, că prin încorporarea Bucovinei a trecut la statul austriac o mulțime de moșii bisericești și mănăstirești române, din venitele cărora s'au remunerat și preoții români de acolo și încă destul de bine.

Dotarea aceasta înaltă a avut înse în Bucovina funeste urmări. Cu timpul clerul s'a îndepărtat de popor, care văzu în preoții lui funcționari plătiți de stat și înstrăinați în mare parte de sufletul și aspirațiile lui. Situația era cam așa cum a fost și mai e pe la noi în unele părți a Sătmarului și care binișor a influențat înființarea episcopiei de Hajdudorog. În familia preoții bucovineni vorbeau mulți numai nemțește, iar de popor se intereseau numai în cadrele stricte ale slujbei lor.

Guvernul austriac s'a îngrijit, ca pe preoți să-i țină pe lângă sine, iar pe poporul românesc din Bucovina să-l frângă prin cutoșirea și colonizarea rutenilor, cari prin numărul lor au început a fi încă în jumătatea veacului al 19-lea o mare primejdie pentru elementul românesc de acolo. Prin năvălirea jidanilor au fost sermanii români și mai jigniți. Preoții n'au văzut primejdia. Numai când ruteni mulți la număr au cerut și ei parte la averile bisericești ale românilor, atunci li s'a deschis numai ochii. Tot mai cutezător guvernul a pus mereu parte rutenilor, până ce a cugetat de sosit timpul de a numi un arhimandrit rutean cu scaun — cu drept de succesiune în scaunul mitropolitan — pe lângă mitropolitul încă român de acolo. Acesta e cel mai volnic act al guvernului din Viena, de a instăpâni pe ruteni în biserica românească din Bucovina. Natural, că preoții români au protestat. Și

e acum poporul românesc din Bucovina chemat să-și apere biserica și așezămintele împotriva streinilor.

Impotriva opreliștei de emigrare. Primpretorele districtului Oaș din comitatul Sătmarului, Péchy Péter, s'a adresat comisiei administrative comitatene, ca congregația să întrevină pe lângă ministrul de interne, ca acela să suspendeze ordinațiunea privitoare la opreliștea emigrărilor. Primpretorele se provoacă la împrejurarea că în anul acesta a fost în comitatul Sătmarului așa o mizerie cum nu s'a mai pomenit de decenii. Poporațiunea nu are ce mânca și e lipsită de posibilitatea de a câștiga ceva, deoarece nu este nici o întreprindere mai de înșămătate, care să dea pâne miilor de muncitori flămânzi.

„Chestia socială în lumina credinții creștinești“.

Discurs rostit în sinodul districtului protopesc Luna, de Victor Pop, paroh în Chet.

Vieța socială a omenirii în calea evoluției sale cu începutul veacului al XIX-lea a luat o direcție nouă, direcția socială impusă de contrastele, ce să iviră între bogați și masele mari ale populațiunii, între capitaliști și proletariatul despoiat de posibilitatea de a trăi vieță vrednică de om. Libertatea, egalitatea și frățietatea, aceste idei isvorite din evangelia lui Hristos și menite să înfiripe pe pământ vieță omenească vrednică de fii lui Dumnezeu, au devenit în mâinile revoluționarilor niște unelte potrivite de a nimicii vieța socială de până aci, dând naștere unei noi ordine sociale numit liberală, pricina tuturor neajunsurilor și relelor ce agită aci întreaga vieță socială.

FOIȚA.

Cuvânt funebru

rostit de Dr. Oct. Prie, profesor, la groapa elevului Constantin Chebuț, student cl. VII gimn. în Blaj.

Jalnieă adunare! În fața noastră avem trupul neînsuflețit alui Constantin Chebuț, fost elev în clasa VII, la gimnaziul nostru din loc. Cu mâinile pe piept, cu ochiul frânt, cu inima înghețată și buzele vineții așteaptă adurmitul în Domnul momentul, ca țărina corpului lui să fie dată pământului, din care s'a luat. Iată ce slab e corpul omului, ce trecătoare vieța lui! O suflare numai, o suflare rece, o ușoară tremurare, și îndată ne înghiață vorba pe limbă, ni-se întunecă privirea, ne amurțește trupul și noapte se așterne peste creierul, ființa noastră, am încetat de a mai fi. Ce groaznic moment e acela!

A nu mai fi. A ne lipsi de cel mai mare bun al lumii acesteia, de vieță, de cunoscuți, de prietini, de soarele, care ne încălzește, de luncile, de satul în care am crescut, de toată acea podoabă, care Dumnezeu a coborât-o din cer pe pământ și care să leagă de sufletul, de amintirile noastre, ca parfumul de flori, ori căldura de razele soarelui — e cea mai necuprinsă taină a acestei vieți pământ-

tene. Nu-ți folosește ție nimic trecătorule, sfârșitul tău nu-l poți nici opri, nici abate, nici împedeca — când ora îți sună, îți vei încheia și tu aceasta cale, ca milioanele semenilor tăi, trecuți la vecinicie, rând pe rând fără smântă, fără greșala. În calea aceasta nestrămutabilă, spune-mi la cine vei alerga după ajutor? Vei ruga oamenii să schimbe, ce Dumnezeu a pus să fie neschimbat? Vei zice cătră medicul: Prietino ajută-mi — cătră tata, mama, cătră frați, surori, cătră prietini, cătră lume: Nu mă lăsați în ghiarele morții, încă nu. Mai am să trăiesc, vreau să trăiesc. Sunt încă numai la început. Încă nici nu știu, ce e a trăi, a munci, a suferi? Ori vei zice: Sunt în plenitudinea puterilor mele, faptele mele m'au ridicat, știința puterea mea de muncă nu poate fi substituită — ajuta-ți-mi deci fraților, nu mă lăsați! Ori te vei ruga cătră lume: am copii, am datorințe mari, fie-vă milă batăr de ei — scăpați-mă.

Cine-ți va da ție omule muritor ajutorul său în ceasul acela cumplit. Ascultă deci! Nu te-a făcut pe tine Dumnezeu, ca să te lase în disperarea aceasta mare. Trimis-ți-a ție un mare ajutor. În cântec și rugăminte ne îndreptăm în astfel de momente, cătră acest milostiv ajutor al nostru, cătră Preacurata Fecioară și zicem: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, în vremea vieții mele nu mă lăsa și ajutorului omenesc nu mă încredința. Numai tu Preasfântă Nă-

cătoare de Dumnezeu, tu ajutorul nostru în ora morții, tu mângăierea noastră, tu apărarea, mila creștinilor, maica dulce a celor ce se îndreaptă cătră tine, tu stai cu credință lângă căpătașul celui ce să pregătește să treacă în lumea acea a veciniciei, unde nu este nici întristare, nici durere, nici suspinare, ci vieță fără sfârșit. Tu ne ușurezi suferințele noastre, tu ne înseninezi clipele acele îngrozitoare, când toți ceialați privesc la noi neputincioși și zădarnic.

Fericit ești tu iubit elev al meu Constantin, că în vieța ta de școlar ai înțeles atât de adânc aceasta mare învățătură creștinească. Nădejdea ta a fost Maica Domnului, gândul, sufletul tău a petrecut atât de mult în jurul tronului, pe care ea strălucește. Ai fost unul dintre aceia, cari ți-ai împlinit chemarea și datorințele tale de școlar și creștin, în modul cel mai strălucit, cu numai cei aleși ai lui Dumnezeu li-s'a dat să o facă. Mult timp te voiu mai zări în banca primă cum ascuți cu grije la vorbele profesorilor tăi. Mult timp va mai fi blândeță, bunătatea inimei tale pilde de urmat pentru cei, din mijlocul cărora te-a smuls moartea atât de iute și atât de înainte de vreme.

În toamna anului 1907 venit-ai din Iercea mare (com. Murăș-Turda) la aceste școli ale Blajului, urmat de acel mare îndemn, care aduce tinerii noștri de pretutindenea la școală. Înzestrat sufletește cu un dor și o putere de muncă extraordinară, tu ai fost

Pe vremuri Biserica purta destinele popoarelor, în evul mediu, morala creștină domina viața omenească; când chiar și economia națională își afla directivele în dispozițiunile dreptului canonic. — atunci deși omenimea nu să putea mândri cu rezultatele tehnice și științelor naturale încă dezvoltate, să bucura însă de o fericire relativă și îndestulire aproape generală. Munca la lumina credinții creștinești era bine apreciată, ba socotită chiar, ca datorință morală și conform acestei convingeri remunerată. În evul mediu singuraticii munciau pentru întreg, iar societatea purta grija singuraticilor. Fiecare din naștere își avea terenul de muncă și traiul asigurat. Iobagiul cei drept era legat de glie, domnul însă avea să îngrijască soarta iobagului său, care excepționând vremile de foamete nu duceau lipsuri. Industriașul, fapt că averi nu-și putea agonisi, pentru-că era determinată materia ce o prelucra, mijloacele de lucru, numărul și prețul produselor sale industriali, în cadrele clasei sale avea însă traiu sigur și tihnit.

Relațiunile sociale în veacul al XV-lea s'au schimbat însă pas de pas înspre mai rău în măsură ce spiritul protestant individualist a ocupat tot mai mare teren. Spiritele neîndestulite și dornice de mai multă libertate au pornit mișcarea pentru a-se emancipa de sub pretinsul jug al auctorității bisericesti. Mai apoi revoluția spiritelor în secolul al XVIII-lea trecu și pe terenul social-economic, până-ce în urmă revoluția franceză nimicește influința binefăcătoare, ce principiile creștinești o aveau asupra referințelor sociale ale omului.

Aci să începe legislatura liberală, care șterge diferențele de clasă și proclamă libertatea deplină a individului. Individul ocupă loc în planul prim, iar simțul social pier

tot mereu. Singuraticul are voie să-și câștige averi, parale cât de multe, dar are totodată și dreptul să moară de foame.

În momentul ce dreptul pozitiv rum-pând cu legăturile trecutului taie cale liberei concurență, dând deplină libertate industriei, comerțului și asigurând dreptul de posesiune nelimitat al singuraticilor, capitalul ce se formase deja înainte de ștergerea privilegiilor își începe lupta sa vehementă. Iobagiul, care până aci trăia pe bunurile domnului său, acum să trezește liber, dar calic. Constrâns de necesitatea traiului e silit să cerșască mila bogăților, să dă pe sine marfă de vânzare, își aganjează puterile sale sufletești și fizice în serviciul capitalului pentru o resplăță bagatelă, devenind astfel sclav formal al capitalului nemi'os.

Sistemul economic-liberal poartă în sine germenele decadenței morale, care apasă atât de greu traiul popoarelor de azi. Capitalul sub presa liberei concurență își luptă și el dreptul la existență. Abandonând ori-ce bază morală caută să se întărească și să-și asigure existența fără conziderare la binele comun. Egalitatea și frățietatea au devenit pe buzele omului modern niște fraze fără rost. Cum am zis mai sus, simțul social, simțul de frățietate a perit cu totul din inimi. Individul e tot, pe când mulțimea e conziderată numai întru cât servește eventual interesele individului. Toate întreprinderile le face individul, care în interesul său exploatează masa mare și pe cei mai slabi. Munca nu e conziderată mai mult ca un ce moral și obligator pentru om, ci singur ca mijloc de a crește capitalul. Azi banul nu e conziderat ca mijloc pentru a înlesni desfășurarea vieții comerciale, ci scop, pentru care ești în drept a disconzidera ori-ce interes public, cinste, omenie, dragostea oamenilor.

Omul zilelor noastre nu să sfiște să spună fără rezervă, că morala nu are de-a face cu viața comercială. Un principiu acesta imoral, în urma căruia nu a putut să rezulte, decât discompunerea societății, întărirea egoismului și corupția moralului privat și public.

Iată în câteva liniamente cauzele cari au pricinuit corupția generală a zilelor noastre. Rezultatele lor funeste le simțim cu toții: în corpurile legiuitoare nepăsare față de interesele vitale ale economului și industriașului nevoiaș; creditul anevoios și scump care exploatează fără milă pe cei avizați la sprijinul lui — nesocotind principiul creștin cunoscut și accentuat chiar și de filozofii vechimei: Aristoteles și Cicero, „numus numum parere non potest“; prostituția spriginită și propagată de pauperism; și slăbirea spiritului familiar curat; alcoolismul protegeat de stat și urmările distructive atât fizice cât și sufletești ale acestei patimi nebune și aproape generală; luxul produs în mod artificial, acest mormânt al atâtor existențe: presa coruptă care aproape fără excepțiune stă în serviciul capitalului și gustului corupt al maselor demoralizate, presa care în neștiința sa dehonestează tot ce-i bun și nobil pe când din domeniul științelor și artelor aduce la suprafață tot monete potrivite să submineze ori-ce auctoritate și să strice modul de a gândi și a voi al publicului propagând scepticismul cel mai murdar.

Pentru-ca să ne putem orienta în cestiunea ce am luat-o a conferinții mele și pentru-ca să putem da soluțiune îndestulitoare acestei întrebări, înainte de toate avem să precizăm locul, ce'l ocupă omul în societate.

Dela început accentuez, cu Sf. Toma de Aquino, că omul din firea sa e social, născut să trăiască în societatea semenilor sai. Cea mai eclatantă dovadă a acestei este construcția omului cu puterile sale fizice și sufletești supuse unei dezvoltări în cursul căreia omul numai între împrejurări prielnice poate deveni o personalitate morală bine precizată, om întreg. Omul acesta, ființă compusă din trup și suflet, ca să poată atinge scopul ce ia destinat natura și vecinicul ei Domn, pentru-ca să ajungă la perfecțiune, avea să desvoalte munca uriașă, pentru care puterile singuraticilor erau prea puține. Omul naturii se simția și el că e chemat să fie desăvârșit, pentru-că înconștiința lui aflau resunet cuvintele Mântuitorului: „fii desăvârșit, precum și Tatăl vostru cel cerec desăvârșit este“. Pornind din acest imbold al inimii sale omul din vremile vechi căuta și el să bată cărările propresului. De sine să înțelege progresul la el nu avea așa sporiu, ca în zilele noastre, pentru-că împrejurările și elementele naturii puneau multe piedeci în calea lui, iar mijloacele de luptă lipseau aproape total. După-ce obiectul nu cere să dau aci pagini din trecutul cultural al omului, mă mărginesc să repet din nou, că și omul vremilor bătrâne ș'a făcut datoria în ridicarea edificiului culturii și civilizațiunei noastre de azi. Be lângă susținerea existenței sale și alor săi a luptat cu natura restrigând puterea elementelor, stărpind păduri, prăcind vite, mai apoi cultivând pământul cum știa el, în acest mod pregătind pe sama omului din urmă trai mai sigur și neconturbat, astfel pregătind terenul unei culturi mai desăvârșită.

Intotdeauna în rândurile cele dintâi ale colegilor tăi. Acasă ai fost mângâierea părinților tăi, cari au adus toate jertfele, câte se pot aduce, pentru creșterea ta, ai fost mândria fraților, surorilor, cunoscuților, cari din testimoniile tale strălucite, îți ghiceau cel mai splendid viitor. Tu încă de bunăseamă te gândeai stăruitor asupra acelor ce vor să vină, asupra slujbei ce vei ocupa în marea societate omenească. Nu mă îndoiesc, că și aci ai fi fost la aceeași înălțime a datorințelor tale, cum ai fost ca elev al gimnaziului nostru, bun ascultător, sărguincios și cu frica lui Dumnezeu.

Dar moartea ți-a tăiat toate visurile tale de viitor, a zdrobit toate speranțele părinților, fraților tăi și la 17 ani te-a doborât în groapă. Sâmburele unei boli cumplite, pe care l'ai adus de acasă, de astă vară cu tine, te-a răpus. Lină a fost trecerea ta din această viață, și Maica Domnului, la care tu atâta te rugai, ți-a ușorat suferințele tale în ceasul acela.

Jalnică adunare! O viață avem toți, a cărei sfârșit nu lasă nici o îndoială în sufletul nostru. Fericit acele, care o trăește după poruncile, pe cari Domnul și Sfânta Biserica le-a satorit pentru noi. Amărât și nemângâiat e însă sufletul celor ce rămân în urmă, acei cari văd acum băiatul lor, pe care l'au îngrijit, l'au încălzit la sinul lor, care e o parte din sufletul, din viața lor, apune în groapă în urma legii nestrămutate a lui Dumnezeu.

Intristați părinți și frați ai repausatului Constantin Chebuți! Pe voi vă atinge mai adânc cazul acesta trist, voi sunteți cei mai nemângâiați, cei zdrobiți de durere. Om nu nu vă va putea da voaună alinare sufletului, ci vă rugați către Preacurata Fecioară, ocrotitoarea creștinilor, mângâierea celor intristați. Mângâiați-vă, căci băiatul vostru a fost o pildă vie a blândității, a bunătății și Dumnezeu l'a chemat la sine, pentru-că l'a iubit mai mult decât voi. În ceasul acesta din urmă el vă mai zice încă odată vouă: Iubiți părinți, iertați-mă. V'am pricinuit multe griji, multe nopți n'ați dormit pentru mine, am vrut să vă fiu și eu sprijin, mândrie, fală la vreme, Dumnezeu nu m'a lăsat. Dumnezeu Vă ajute părinți, frați, rudeni și vă răsplătească pentru mult binele, ce mi-l'ați făcut — eu mă duc acum dela voi pentru totdeauna.

Mulțumesc dlor mei profesori, ocrotitorii și binefăcătorii mei, pentru considerația deosebită, de care m'au învrednicit și de bunătatea, cu care m'au încunjurat în totdeauna. Iar colegilor mei iubiți, în șirul căroră mi-am petrecut cele mai frumoase zile ale acestei scurte vieți pământene, le zic: adio frați, adio.

Dormi în pace iubitul meu elev Constantin! Dumnezeu să-ți așeze sufletul tău în corturile dreptilor, la sinul lui Avram. Amin.

În munca s'a civilizatorie omul a fost avizat la sprijinul și ajutorul semenilor săi, fără a caror conlucrare noi nici azi nu ne-am delecta în produsele artelor frumoase, ci am lupta, lupta omului vechiu cu toate neajunsurile sale. Insa-și cultura popoarelor de azi este prin urmare dovadă clară, că omul dela fire este social, din munca culturală săvârșită de om nu a fost act al forței, ci act liber isvorit din simțul social moral—înăscut omului. Iată dar că Insa-și istoria civilizațiunii omenesti ne întărește în credința, că omul numai în cadrele societății își are rostul său, pentru-că afară de societate nici-când nu ș'ar afla condițiunile de lipsă și mijloacele necesare pentru dezvoltarea s'a fizică și morală. (Va urma.)

Correspondențe.

Sfințire de clopote, — teatru, — înființarea unei agenturi a Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român, — părăstas pentru Vlaicu în Hodișa.

Hodișa este o comună mică și săracă, situată la marginea comitatului Sătmar; numără 550 suflete. Locuitorii comunei sunt toți români gr. cat. Sunt săraci, — nu doară că sunt leneși sau băutori, — ci pentru-că n'au pământ de ajuns. Ba și pământul puțin, cât îl au, este foarte slab, răpos și neroditor. Pământul cel mai bun, și pădurile, cari încunjură comuna din spre meazănoaptea-răsărit, formează proprietățile Conților Károlyi, Degerando și Teleki. Numai sirguinței de fier a locuitorilor se poate mulțami, că nu au emigrat cu toții la America în anii răi din urmă. Este însă temere, că dacă firma din Dobrișin, Horváth, va isprăvi cu exploatarea acestor codri ai Conților numiți, deodată va înceta și izvorul existenței multora din poporeniile acestei comune, și emigrarea la America va lua proporții mai mari ca până aci. Până aci, har Domnului, numai trei familii întregi au emigrat; dar și acelea cu dorul de a se reînturna, căci averușca lor familiară o susțin, și numai în arândă o au dato. Acestea 3 familii numără 7 persoane; și afară de acestea au mai emigrat 21 de persoane sau indivizi, mare parte feciori tineri necăsătoriți, cari toți abia așteaptă să-și poată aduna câteva sute de taleri, preț de 4 boi sau de 4 cai, că apoi reîntorcându-se acasă, să aibă cu ce agonosi moșioara părinților săi. Dovadă că toți Hodișeni, emigrați în America, se ocupă cu cugetul de a se reînturna; că toți unul ca altul sunt foarte cruțători, și foarte frumoși bani au trimis până aci la cei de acasă ai lor, cei mai mulți dintre dâșii au trimis cu miile. — Ba trimițând bani acasă, nu-și uită nici de școala, în carea au învățat, nici de Biserica lor în carea au fost botezați,

și au învățat legea cea sfântă și domnezeiască, legea noastră românească. Și pentru acestea institute sfinte, nu odată, trimit frumoase sume de bani. Chiar și acum, în vara aului acestuia, sau anunțat, că ar dori să cumpere 2 clopote mari pentru sfânta Biserică. Drept aceea, comitetul parohial, — deși ar fi mai mare lipsa de o Biserică nouă, în locul celei bătrâne de 105 ani, de bârne, și numai apoi să se procure clopote, — a făcut pașii necesari, pentru procurarea clopotelor.

Clopotele în suma de 2,900 coroane au fost tornate și ridicate într-o clopotniță de fier, înaintea Bisericii de Hodișa. Sfințirea sa săvârșit în 21 Septembrie a. c. Sărbătoarea Nașterii Născătoarei de Dumnezeu, adică la Sântă Maria mică, prin P. O. D. Ioan Silviu Sălăgian protopopul tractului, Supurul de jos, cu asistința preotului nou ordinar: Eugeniu Gent, și a parohului local Mihaiu Vida, cu mare solemnitate, fiind de față mai multe mii de credincioși din 12 comune vecine. Nașii clopotelor au fost: Ilustrul Domn Stefan Mărcuș, cântăreț artist de operă în Hamburg, — carele s'a născut și botezat în aceasta comună bisericească, fiind părintele dnei sale atunci preot în Hodișa, de prezinte este protopopul Mădărașului, și care la actul onorific al nănașitului a fost reprezentat prin fratele său mai tinăr dl Romul Mărcuș student la Academia comercială din Berlin, — și Teodor Palcău alui Vasiliu din America, carele încă a fost substituit prin fii săi de acasă: Ioan și Mărioara Palcău, iar nunele au fost: Aloisia Pop, Florica Orha și Mărioara Szabó, fetițe de școală. Clopotele au fost foarte frumos împodobite cu cununi de flori, cu marama și joljuri scumpe, cu 3 ștergare cu vergi tricolorate și 3 pantlici late și lungi albastre, galbene și roșii, toate donate de Preaonorata doamnă protopopeasă din Mădăraș nașa cea mare, de nănași și de nunițe. Sfințirea s'a făcut la finea utreniei, când eșind preoții din Biserică împreună și poporul cu litiă sau, postat înaintea clopotniței, și după litiă făcându-se sfințirea apei, după rugăciunile îndătinate, protopopul stropind clopotele cu aghiasmă, le-a uns cu sfântul mir, botezându-le; pe cel mare: în numele Preasfintei Treimi; pe al doilea în numele „Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril“, cari sunt patronii Bisericii și a comunei Hodișa și pe al treilea în numele „Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu“, după actul sfințirii Preoții fugenți au arădit clopotele; după preoți au tras de clopote nașii, după ei canter-docenții, iar după aceia au urmat bărbații de frunte și apoi toți aceia, cari au pus în vasul Bisericii bani. Sub aceasta durată protopopul și preoții au pregătit un altar improvizat în cimitirul Bisericii, căci în Biserică nu era cu putință să între cineva de mulțimea noroadelor adunate, și la 10 1/2 s'a început Slujba Dumnezească, la carea a cântat frumos tinerimea din Hodișa, sub conducerea zelosului canter-docente Anania Măgdaș.

La finea s. Liturghii protopopul I. S. Sălăgian rostește o predică foarte frumoasă și potrivită solemnității, vorbind cu entuziasm despre „Misiunea poporului român în aceasta lume“ sfârșește explicând înămnătatea clopotelor la cultul divin, și aducând elogiase mulțămite harnicilor Hodișeni emigrați în America, cari au procurat clopotele în preț de mai 3000 coroane, le dorește ca toți să poată auzi sunetul acestor clopote, laudă turma cea credincioasă din Hodișa, carea pe zi ce merge sporește și înaintează în vârtuți și fapte bune creștinești, laudă pe conducătorii acestei turme și îi îndeamnă să fie statornici în povățuirea turmei lor încredințate, și mulțamește nașilor.

După acestea parohul local, dă cetire Diptichonului acelor credincioși zeloși din America, cari au contribuit la procurarea clopotelor câte cu 100 cor. de pe o tabelă mare de 1 metru, de culoare albastră, pe care apoi cu litere de aur sunt zugrăvite numele lor după cum urmează:

1. Augustin Perényi.
2. Teodor Palcău alui Vasiliu.
3. Vasiliu Orha a Onuțului.
4. Vasiliu Orha a Vili.
5. Ioan Pop alui Teodor.
6. Ioan Țunaș.
7. Ioan Borhidan.
8. Gavriil (Urs) Pop a Mitrului.
9. Ioan Orha alui Teodor.
10. Ioan Szabó a Nicoari.
11. Ioan Kiss.
12. Ioan Pop a Mitrului Vili.
13. Gheorghiu Pop a Mitrului Alexi.
14. Vasiliu Pop a Mitrului Urs.
15. Gheorghiu Pop a Lichi fecior.
16. Vasiliu Pop a Lichi "
17. Gheorghiu Krasznai alui Ioan fecior.
18. Gavriil Krasznai alui Ioan "
19. Gheorghiu Krasznai alui Gligor "
20. Ioan Kecskés alui Ioan fecior.
21. Ioan Orha a Vili "
22. Ioan Orha alui Ioan "
23. Georgiu Perényi alui Augustin fecior
24. Vasiliu Palcău a Mitrului, "
25. Demetriu Pop alui Mihaiu "
26. Teodor Pop a Mitrului "
27. Ileana Szabó a Nicoari.
28. Ana Szabó m. Aug. Perényi.

Aceștia sunt acei buni credincioși emigrați în Aurora Illinois din America de Nord, cari ni-au cauzat bucuria zilei, prin procurarea clopotelor, a căror sfințire o am sărbătorit. — După acestea parohul local mulțamește Preaon. D. protopop pentru oboseala sfințirii, dorindu-i ca încă multe clopote să mai poată sfinți întru mărirea lui Dumnezeu, mulțamește oaspeților adunați la aceasta solemnitate și invită pe toți să participe la teatrul, ce se va aranja de tinerimea română din loc, la 3 ore d. m. în școală.

(Va urma)

Filip Haas și Fű
Fabrica: Sopron.

(20) 16—20

fabricanți de tapete și de stofe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3.
Mare asortiment în tapete și stofe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.
Aranjamente complete pentru hotelurile și scule.

Reviste.

Infrângerea albanezilor. Din Belgrad se comunică oficios, că trupele sârbești au reputat strălucite învingeri pretutindena asupra albanezilor. Mai sângeroasă a fost lupta la Prizrend, unde au căzut o mulțime de albanezi. Sârbii au avut în tot războiul cam 1500 morți iar albanezii peste 6000. Acum e liniște la granițele Albaniei. Se zice, că guvernul sârbesc are dovezi, că războiul a fost pus la cale de guvernul din Valona și din Bulgaria.

Demobilizarea armatei turcești. Poarta a dat ordin comandantului suprem al armatei Izzed pașa să înceapă demobilizarea. În curtea ministerului de războiu au fost mai multe execuțiuni. Intre cei executați a fost și locotenentul Rezid. Acest locotenent a intrat în armata bulgară, și când armata turcească a recapat Kirkilisse, a fost prins ca dezertor.

Bulgaria după războiu. Din Sofia să anunță, că de prezent Bulgaria pe urma războiului e cu totul nimicată, căci peste 2 săptămâni împrumutul austro-ungar de 380 milioane de franci expiră și e de prevăzut, că nu va fi în stare să-l reguleze. După constatarea oficială în amândouă războaiele, armata bulgară a pierdut 52.000 morți și răniți, și ceace e mai dureros, dintre răniți sunt cel puțin 10.000 neapți de lucru, de a căror subsistență, statul e dator să se îngrijească.

Diverse.

Poetul Coșbuc la Blaj. În drumul spre București, iubitul nostru compatriot marele poet al neamului, *badea Gheorghe*, a ținut să se oprească o zi la Blaj în mijlocul prietinelor și admiratorilor săi. Vestea, că maestrul Coșbuc e în Blaj a fost primită cu cea mai mare bucurie în toată ziua de ieri, maestrul a fost obiectul simpatiei generale.

În onoarea distinsului oaspe, s'a aranjat o convenire intimă în localul Casinei române și timpul dela 4—6 seara a trecut ca o clipă în societatea celui mai ales între aleșii neamului.

Încântat de dragostea ce i-s'a arătat, la cererea publicului blăjan, maestrul a promis, că în ciclul conferențelor dela Academia populară din Blaj, ce se vor ținea în anul acesta, cu drag va lua parte ca conferențiar, cu expresa dorință, că la conferențele ce le va ținea, să participe cât mai mulți preoți și învățători dela sate cu familiile lor.

În aceeași zi seara cu acceleratul de Arad, — petrecut de dragostea și simpatiile noastre și mângâiați de atențiunea ce o păstrează Blajului acest mare fiu al Ardealului — și-a continuat călătoria spre Brașov.

Din dieceza Orășii. Înalt Prea Sfinția Sa Dl. Dr. Demetrie Radu a numit profesor de cant și tipic la teologi, pe Dl. Grigorie Torsan prof. de rit și cant la pre-parandie.

Trupa Antonescu la Blaj. Luni și Marți în 13 și 14 Octomvrie crt. ni-se va da ocaziune a asista la reprezentațiile teatrale ale trupei V. Antonescu din România, care numără între actori pe cei mai de seamă artiști dela Teatrul național din București.

Repertoriul va fi compus din celebrele opere al maestrului Luca Caragiale și din alte opere de valoare.

În vederea sosirii în orașelul nostru ai acestor apostoli ai culturii românești, Comitetul filialei Blaj al societății pentru fond de teatru, la invitarea directorului *Dr. Ambroziu Cheșianu*, a ținut o consfătuire în localul Casine române, unde pe lângă membrii comitetului filial, au mai luat parte și alți intelectuali, luându-se hotărâri foarte importante în privința primirii ce se va face acestor oaspeți rari și distinși.

Reprezentațiile se vor ținea în sala de gimnastică a liceului, ca cea mai încăpătoare și mai acomodată pentru asemenea lucruri.

Pentru aranjarea sălii de gimnastică și pentru îngrijirea de tot ce e de lipsă și trebuie făcut, ca actorii să se simțească ca acasă, s'a ales un comitet de 10 inși. Afară de reprezentațiile de Luni și Marți, se va mai da una în 21 Octomvrie n. Avem nădejde, că atât publicul din Blaj cât și jur vor veni cu toții, dând prin participarea noastră dovadă, că înțelegem și prețuim după dreptate munca ce se face în interesul culturii românești.

Concursul pentru compoziție muzicală premiul „G. Enescu“. Pentru premiul de compoziție muzicală „G. Enescu“ concurenții sunt invitați să trimează manuscrisurile lor la Administrația „Casei Școlilor“, București, până la 12/25 Octomvrie 1913 inclusiv.

Condițiunile principale sunt: Concurentul să fie român, iar lucrările să fie de întindere mai mare și de preferință simfonice, muzică de cameră, oratorii, cantate etc. Piese mici și operele de teatru sunt excluse. Dacă este posibil, să se trimează și reduțiune de pian.

Regulamentul detaliat asupra concursului se poate cere la Administrația „Casei Școlilor“.

Adunarea generală a „Reuniunii Femeilor Române gr.-cat. din Blaj“ se va ținea în 26 Octomvrie 1913 n. la orele 3 d. a. în localitățile casinei române.

Programul adunării: 1. Cuvânt de deschidere; 2. Raportul comitetului; 3. Raportul despre casă; 4. Inscrierea membrilor noi; 5. Eventuale propuneri.

Blaj, 10 Octomvrie 1913. vād. *Elena Dr. Pop*, prezidentă. *Mihail Șerban*, secretar.

Schimb de teritorii. Din Roma se anunță, că ziarul italian „Giurnale d'Italia“, a făcut mare senzație prin un articol, în care susține, că înainte cu un an Austro-ungaria a recomandat Italiei, că e aplicată a-i ceda Tirolul sudic locuit de italieni în

schimbul Albaniei, în care Austro-ungaria să aibă mână liberă. Ministrul de externe San Giulano însă, n'a primit această propunere.

Patru vase de războiu nouă (Dreadnought). În ultimul consiliu ministerial comun s'a statorit noile pretenziuni ale ministerului de războiu. 350 milioane au fost cheltuielile militare de astă-iarnă. Contingentul de recruți fiind ridicat cu 35.000 oameni întreținerea va costa 150 milioane care va fi împărțită pe 3 ani.

Pentru serviciul maritim se cer construirea alor 4 vase de războiu Dreadnought, cari vor costa numai puțin ca 426 milioane, care sumă va fi împărțită pe 5 ani. Cu acestea 4 vase noi, monarhia noastră va dispune de 8 vase de războiu uriașe. Pe lângă acestea se va mai cheltui cel puțin 1 milion pentru construirea alor 5 torpiloare și alte tipuri speciale de vapoare de războiu.

Foc mare în Hodișa. Încă nu ne-am desbrăcat bine de sărbătoarea sfințirii mărețe ale Clopotelor procurate pe sama bisericii noastre din Hodișa de credincioșii noștri Hodișeni emigrați în America, și glasul clopotelor nouă încă nu sfârșiseră cu jelirea marelui fiu al națiunii noastre a aviatorului Vlaicu, când deodată numai le auzim, că se trag într'o dungă de mare primejdie; căci în 8 Octomvrie la 10 ore a. m. un fum mare și negru se înălța spre cer în partea dinspre răsărit-miazăzi a comunei vestind focul îngrozitor, ce s'a iscat în șura harnicului econom Demetriu Palcău, și oamenii mare parte trăind din export de lemne, deci nefiind pe acasă, dar și de erau pe acasă nimic n'ar fi putut ajuta. deoarece comuna n'are numai chiar o fântână cu izvor — deci duce mare lipsă de apă — iar vântul fiind prielnic lățirii focului în o jumătate de oră s'a incins într'o mare de pară mistuind cu totul toată agoniseala alor 6 familii: căsile, grajdurile, șurile pline de nutreț și camerele pline de rodurile de vară, așa încât pe când gazdele au sosit dela lucrurile lor au aflat numai cărbuni și cenușe din averile lor frumoase, au rămas goli numai cu hainele de pe ei și fără nici un adăpost acum la începutul iernii. Și ca vai și amar de ei prin mine își ridică glasurile lor de rugăminte cătră toată suflarea românească de pretutindena întinzându-și mâinile după ajutorul inimilor miloase. Rogu-vă deci și ajutorăți. Foile sunt rugate să reproducă acest apel!

Eventualele ajutoare de bani ori de bucate să se adreseze pe numele subscrisului Mihail Vida, paroh gr.-cat. rom. Bêltechodos p. u. Meddes. (Szatmár megye).

Necrolog. † *Constantin Chebuș* student în cl. VII gimn. în Blaj a repausat în 30 septemvrie în urma unui morb greu și îndelungat. A fost înmormântat în 1 octomvrie în cimiterul comun din Blaj.

Odihnească în pace!

Sirolin
„Roche“
Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație
In morburî de plămâni,
Cataruri bronchiali,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.
Se află în toate Apotecele
cu 4 Coroane stîcîa.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

În fața bisericii e «Magyar állami elemi népiskola», în casa preotului, dată mai întâi în chirie, apoi vândută statului. În Hordou e și reuniune de înmormântare cu capital depus la Naszód-vidéki takarékpénztár. Vorbind cu țăranul Iosif Câmpean, la întrebarea pentru ce și-au dat școala statului, spune:

— «Noi n'am știut, ce facem. Preotul nu ne-a spus».

— Pentru ce n'ați cerut ajutor de stat?

«N'am avut cine să ne spună aceasta».

Acum le pare rău, dar n'au ce face.

Comuna are munți pe valea Arieșului lângă Maier. Din venitele lor sub o conducere înțeleaptă se putea mântui școala, baremi din respect și pietate față de marele fiu al Hordoului: Gheorghe Coșbuc.

La vizitație s'a constatat, că protocolul esibitor e dedus din 1899, protocolul ședințelor curatoratului de asemenea. Protocol despre predici, cateheze nu are. Matriculele botezaților, cununărilor morților se află din 1858-azi. În arhiv actele numai din 1900. Ziarul bisericii din 1913. Averele în bani 133 cor. 22 fil. averea imobilă a bisericii 35 jughere, porțiune canonică 60 jughere Poporul nu concurge prin repartitie cu nimic spre scopuri bisericesti-școlare. Se spune, că e antialcoolist. (?) Casă parohială nu este.

Preotului i-se dă: pentru botez 1 cor., înmormântare mare dela 10—16 cor., înmormântare mică 2 cor., cununie cu vestiri 12 cor., feștanie 1 cor., maslu 2 cor., deslegări 2 cor., misă 1 cor., cetiri la bolnavi 60 fil.

Cantorului pentru înmormântare mare 1—4 cor. Alte stole n'are. Membri ai curatoratului: Tanase Iacob, Pamfil Câmpean, Ioachim Sandu, Ipatie Bugnar, Condrate Demian, Gheorghe Chira, Canon Chira, Artene Nistor, Danilă Miron.

În conscrierea din 16 Decembrie 1912 făcută de preot se arată, că sunt 196 capi de familie, indicându-li-se și numele și nimic mai mult. Nu se arată nici baremi numărul sufletelor.

*

Era 5¹/₂ când am plecat spre

Telciu—Telcs.

La 1 Km. de Hordou ne întâmpină 50—60 călăreți voinici cu cai buni, sprinteni. Ținutul începe a fi mai romantic. Dealurile se înalță și largesc, valea se strimtează. La capul satului o poartă triumfală cu inscripția făcută din frunză de brad: «Binecuvântă Părinte» și «Bine ați venit». Drumul în întreg satul e înfrumusețat de 2 laturi cu crengi de arbori: brazi, stejeri, mesteceni etc. La poarta triumfală, unde era mult popor binevenitează notarul Iuliu Valea, românește. Il. Sa răspunde, că cu dragoste părintească vine în o comună așa frunțasă a graniței; pentru care graniță s'a însuflețit din tinerețe cunoscându-i virtuțile. — I-se oferă un buchet.

Popor mult și la poartă și la singuraticile case aclamă. Poporul e ca peste tot în graniță cu acelaș port, aceleaș datine. Pare chiar mai inteligent ca și în satele de mai înainte. Telciul e o comună puternică de munte, casele poate prea de munt și cele mai multe nevăzute. Sunt însă și edificii frumoase. Visavis de biserică cea veche, care are o pictură veche din 1784, e școala de stat cu etaj. În acelaș șir cu biserică e casa frumoasă a evreului Harfanés Ancel, a cărei fiecare piatră va fi udată

cu sudorile bietului țăran român. Ceva mai în jos casa, — respective se spune, că grajdurile reparate ale preotului din Hordou Iacob Pop, originar din Telciu, — sunt date pentru «ovodă» = azil de copii. În dreapta școlii de stat e sinagoga frumoasă. Ceva mai modestă e școala confesională cu 2 puteri didactice, lângă aceasta apoteca în formă de vilă, visavis casa comunală cu etaj, iar ceva mai departe casa preotului-capelan mai modestă. Împrejămuită de toate acestea se ridică lângă mica bisericuță de lemn, falnică biserică nouă cu o mulțime de turnulețe, fără turnul cel mare, care acum se zidește. Pentru această biserică a spesat comuna 160,000 cor. S'a surpat odată cupola, au avut proces cu al doilea întreprinzător Czako Lajos din Cluj și acum se lucră în regia proprie sub conducerea unui inginer Szabó. Dee cerul, ca baremi acum după atâta trudă să o ducă la bun sfârșit. Numai anul trecut a votat comuna 60,000 cor. pentru speșele edificării.

Intrând în bisericuța cea veche se fac rugăciunile dela litie, după care Il. Sa spune programul de mâne, îndemnând pe credincioși să se mărturisească cât de mulți. Ușile împărătești sunt cioplite în o formă frumoasă artistică. Il. Sa le-a cerut pentru capela episcopoească. *Sunt multe statue în biserică, contrar ritului nostru.*

Seara se dă o cină comună în sala școlii. După banchet vorbesc pe coridor cu un țăran, care a venit să ceară sprijinul Vlădicului, că i-au fost lovite de fulger în munte 70 oi.

— Pentru ce nu faceți o reuniune de asigurare a vitelor? — îi zic.

— «Nu ne spune nime așa ceva».

Comuna are 10 munți și un venit anual de 40,000 cor., care se dă pentru tauri, vieri, armăsar, notar, primar etc. Anul trecut s'au dat 60,000 pentru biserică. Comuna cam cu 1000 fumuri are 42,000 jughere spunea țăranul meu.

Ar fi lipsă de o conducere mai conștientă, fără hărțueli între conducători. Preot e octogenarul Grigore Pop, ras și el, ca și fiul său din Hordou, cu o privire visătoare, de mirare la vederea persoanelor, lucrurilor noi, a schimbării vremilor. Capelanul Valer Mureșan, frate cu primarul Sever Mureșan, e în floarea etății. Notarul Iuliu Valea încă e român. Toți laolaltă, însuflețiți de acelaș ideal de înaintare a poporului, ar putea face multe lucruri frumoase în o comună așa frunțasă.

După banchet dnii dela Năsăud, trebuind să fie a doua zi la festivitățile anului școlastic la liceu, ne părăsesc. Rămâne numai vicarul și simpaticul pretore Vasile Gheție, care trebuie să ne treacă muntele și să ne dea în grija colegului său din Dragomirești, care nu știu cât de simpatic va fi.

28 Iunie — Sâmbătă.

Cu întunecul nopții s'au depărtat și norii grei de ploaie. Razele soarelui ne înviorează sufletele, deși prea ferbinți prevestesc iar ploaie.

Sfinția Sa a început des de dimineață a mărturisi. La 7¹/₂ se servește s. liturgie în curtea bisericii, în liber, servind încă Alex. Halița, Emil Ștefănuțiu, preot Feldru, Emil Bran în Dragomirești, N. Demian în Bichigiu, Emil Dumitru în Runc, Grigore Pop, Valer Mureșan din loc, Iacob Pop din Hordou și Mihail Hotea din Seliște. Au asistat vre-o 800 inși.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

Lytton Bulwer.**Ultimele zile ale oraşului Pompei.**

— Roman. —

In româneşte de: **AUREL B. GAJIA.**

(Continuare). (17)

XI.

Planuri tradate.

Istoricul, în evoluția creștinismului, observă curajul și însuflețirea cu care Provedința divină a înzestrat pe primii luptători ai creștinismului.

Creștinii veacului prim n'au fost numai curați la inimă, morali și cu adevărat credincioși, ci totodată și eroi, cari nu se înfricau de moarte.

Astfel a fost și Olinthus. Pe Apaecides abia l-au numărat în șirul creștinilor și Olinthus deja l-a și convins despre starea insuportabilă ce o avea ca preot al zeiței Isis. L-a îndemnat să părăsească tagma preoțească de mai înainte, căci altcum nu putea arăta lumii, că el e aderentul lui Hristos. Să nu mai servească deci la altarele zeilor păgâni!

Atât însă n'a fost destul. Olinthus credea de binevenit momentul, să descopere înșelăciunile ce se fac la oracolul zeiței Isis. Ca și când Dumnezeu ar fi trimis pe Apaecides să scoată din întunec și să ducă la lumină un oraș întreg. Olinthus deci se silea în fiecare moment să întărească tot mai mult pe Apaecides în credința lui.

La ultima convorbire ce o avuse cu tinărul preot, pe marginea râului Sornus, puse pe urmă cuvintele:

— La proxima sărbătoare a oracolului, stai la intrarea aceluia și spune publicului adunat, prin ce înșelăciuni ai trecut; provoacă poporul să se apropie de altar și singur să se convingă despre mașinăria aplicată acolo, cu ajutorul căreia se fac mișelile. N'ai frică de nimeni! Dumnezeu, care a apărut pe Daniil, va fi și cu tine. Noi creștinii încă vom fi acolo și vom respinge pe aceia, cari ar încerca să te atace. Eu însumi mă voi repezi în furia poporului și pe altarul lor voi așeza Evanghelia sfântă a Domnului și le voi predica despre adevăratul cuvânt alui Dumnezeu.

Lui Apaecides i-a convenit planul. S'a bucurat, că nu peste mult va servi la altarul celui adevărat. Mai erau două zile până la sărbătorile zeiței Isis. Olinthus s'a sfătuit cu Apaecides, că în preseara sărbătorii vor mai conveni odată în bere, și acolo vor discuta amănuntele.

Convorbirea lor ultimă s'a făcut lângă o bisericuță scundă.

Olinthus și preotul abia dispărușeră când din tufiș ieși o figură respingătoare.

— Așadar totuș n'am venit înzădar după tine — zise streinul ce purta haina preoțească a zeiței Isis. Durere numai, că n'am auzit totul. Știu însă, că voiți să ne dinstiți misterele noastre și că mâne iar o să conveniți în locul acesta. Osiris îmi va ajuta să înțeleg și să pătrund toate tainele voastre. Indatăce voi și ceva pozitiv, voi face cunoscut lui Arbaces.

Zicând acestea Calenus se învăli în haina lui și se duse spre templu, unde ajunse deodată cu egipteanul.

Acesta tocmai se reîntorcea dela vrăjitoare, la care se prezentase cu Iulia. Pe Arbaces l-a adus în confuzie, faptul, că și Nydia era în societatea Iuliei. Nici n'a permis, ca oarba să meargă până la peșteră, ci i-a spus să o aștepte la calea jumătate și și s'a îngrijit ca Nydia să nu poată trada nimic. — I-a adus aminte de jurământul, de care ea s'a înfricat totdeauna. — Nydia în tot decursul conversației n'a zis nici un cuvânt, iar când și-a luat adio dela Iulia, a întrebat-o ce fel de beătură minunată; o beătură de care te faci mai cuminte, și mai frumoasă.

Nydia s'a pus pe gânduri.

— Lucru vădit — se cugetă puțin — de sigur voiește să o dea fratelui său; în felul ăsta Lepidus poate să câștige premiul față de Glaucus. Trebuie să pun mâna pe beutura aceea.

Încă erau departe de casa lui Diomed, când Nydia se prefăcu, că îi e rău.

— Mă doare capul — se plângea ea. — Aici în trăsura mă scutură rău. Dene-am odihni puțin!

— Rămâi la mine în astă noapte — zise Iulia. Casa Ionei e încă departe, n'ași vrea pentru toată lumea să fi bolnavă din cauza mea.

Nydia s'a opus, dar n'a avut încătrău. Iulia încunostință pe Ione, să nu se supere pentru Nydia.

— Bea numai — zise Iulia fiind în odaia ei. — vei vedea, îți va fi mai bine.

(Va urma.)

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**Redactor responsabil: **Augustin Gruția.****Aviz.**

**50.000 părechi de păpuci.
4 părechi de păpuci numai cu 8'50 Cor.**

Din cauza crizei de bani a mai multor fabrici mari, am fost însărcinat cu desfacerea unui cvant însemnat de păpuci. Deci vând orișicui 2 părechi de păpuci pentru bărbați și 2 părechi de păpuci pentru dame, din piele brună ori neagră, cu șinor și tălpi bune cusute cu cuie, de formatul cel mai nou și de mărimea dorită, după indicarea numărului ce ni-se va cere. Toate 4 părechile laolaltă costă numai 8'50 Cor., spedate cu rambursă, prin:

**S. URBACH, Schuh-Export
în Krakau, (Österreich) Nr. 110.
(57) 1—1.**

„COSINZEANA“ de probă!

Pe lunile Octomvrie, Nov., Dec. v. a. c. fiecare poate avea frumoasa revistă literară ilustrată „Cosinzeana“, dela Orăștie, care astfel costă pe 3 luni 3 cor., — pentru

numai 1 cor. 80 fil.

Fiecare familie românească de cărturar, care n'ar avea încă această revistă, să grăbească a și-o abona pe aceste 3 luni de probă, trimițând neînsemnata sumă de cor. 1'80 la:

**Admin. „Cosinzeana“
în Orăștie (Szászváros).**

(59) 2—2

Onorate domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații

și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri eftine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oloiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestreie și alte recvizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut, Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il sfătuiesc deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocesc vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plățiți o taxă după invoială. Cu stimă:

L. Olariu**Budapest.**

II, Margit Körut 11 1/2 2.

In Buda lângă podul Marghithid.

(34) 22—25

Să pot procura altoaie pentru pomi roditoare de califate ireproșabilă pomi roditori și pentru promenăzi

VITA DE VIE
cu rădăcina și altoaie.
Preț curent trimite gratuit.

FISCHER és Tsai
Școală de grădinărit și stabiliment de viticultură.
Proprietari: AMBROSI M. junior și succesorii lui Fischer L.

PICURII DE STOMAC

ai lui BRÁDY

mai înainte, „Picurii de Mariacell“ s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceştia au un efect neasămănat de bun la perturbaţiunile mistuirii de orice speţie la ameteii, arsuri de stomac, constipaţie, dureri de cap şi destomac, greaţă, insomnie, colica, anemie (lipsa de sânge), gălbineala şcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fl., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă preţul lor se anticipă la

Apoteca lui C. BRÁDY la »König von Ungarn« în Viena, I. Fleischmarkt 2 Depot 5.

Să se aibă grijă la marca cu t'pul Maicei dela Mariacell, împachetarea în carton roză şi iscălitura de pe tipul clişeiului de aci.

(6) 18-25

HOP, HOP!...

NU UITAȚI,

că cea mai apropiată tragere a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară va fi

la 25 Octomvrie a. c. când se va trage cor. 75,000—

iar la 27 Decemvrie a. c.

cel mai mare câştig din lume

de **1,000.000—** cor.

Vindem de prezent un loz dela Banca Hipotecară Ungară cu 6 trageri anual pe 36 rate lunare a 6.30 cor., iar unul dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie cu 3 trageri anual pe 36 rate lunare a 4.40 coroane.

Ambele lozuri împărechiate, — adică din fiecare câte o bucată, — cu 9 trageri anual, le vindem de prezent pe 40 rate lunare a 10— cor.

Cea mai ieftină ofertă! Tot lozul câştigă necondiţionat!

Cine ne trimite primele 2 rate de odată, aueluia îi evitam rata a 3-a gratuit. Până la achitarea deplină i-se estradă cumpărătorului o listă legală de rate, în care este indusă Seria şi Numărul lozului cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la joc, iar eventualele câştiguri sunt în întregime ale lui. Lozurile acestea nu-şi perd valoarea ca lozurile dela loteria de classe, ci joacă până la sfârşitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr se poate trage şi de mai multe ori cu câştig, dar cel puţin odată la tot cazul.

Explicări mai amănunţite trimetem la dorinţă ori cui gratuit şi franco.

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiţi cu comanda la adresa:

Ústredná banká úc. spol.
Budapest, Váci-körut 31. sz.

(58) 2-5

„Lemne de foc“

din fag tinăr, crepate şi bine uscate, se află de vânzare cu preţul de 135 cor. vagonul, încărcat gata, la

Ifj. Kiss Ernő
in Szováta.

(56) 3-7

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului pentru edificii, recolte, mărfuri, maşini, mobile etc. în condiţii avantajoase şi cu premii ieftine.

Asigurări pe viaţă

(pentru preoţi şi învăţători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morţii cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune şi de participare la câştig, asig. de zestre şi asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracţiei (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645.67
Capitalul asigurat pe viaţă achitat		5,458,689.43
Starea asiguratilor cu sfârşitul anului 1912	foc	183,667,241.—
	viaţă	11,740,710.—
Fonduri de întemeiere şi de rezervă	cor.	2,603,400.—

Prospecte şi informaţii se dau gratuit în birourile Direcţiunii şi la toţi agenţii.

Perseane versate în achiziţii cu cercuri bune de cunoştinţă se primesc în condiţii favorabile în serviciul institutului.

(19) 78-7

La expoziţiunea milenară d'în Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote şi fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniú Novotny

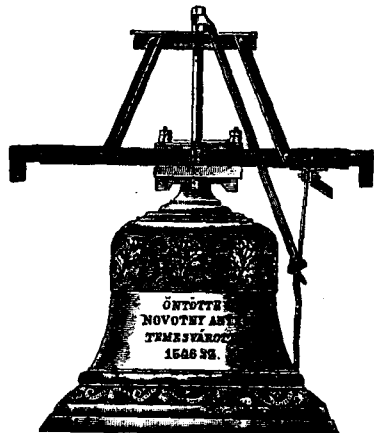
în Timişoara-Fabric 43. 17-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu ajusturi de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de u lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S şi pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţurile ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.